

Energetická politika krajiny

Srbská spoločnosť pre elektrické služby (EPS) zahŕňa uhoľné bane, zdroje elektrickej energie (vodné, tepelné elektrárne) a systém rozvodových sietí a distribučných sústav.

Srbsko nie je bohaté na energetické zdroje. V súčasnosti úroveň produkcie pokrýva asi len 25% celkových potrieb. Energetické rezervy Srbska bez Kosova sú: uhlie na nasledujúcich 55 rokov, ropa a zemný plyn na 20 rokov.

Pre súčasnú srbskú vládu je jednou z hlavných strategických priorít v oblasti energetiky výstavba plynovodu „South stream“, ktorý by mal obchádzať Ukrajinu a prechádzať aj cez územie Srbska. Realizáciu tohto diela by mala realizovať ruská firma GASPROM v spolupráci s talianskou firmou ENI. V súčasnosti sa podľa dohody uzavretej medzi srbským SRBIJAGASom a ruským GASPROMom vypracováva štúdiá o možnostiach trasy prechodu plynovodu cez Srbsko.

Po poslednej návšteve ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva v Srbsku, bolo potvrdené až štvornásobné zvýšenie kapacity plynovodu „South stream“ (z 10 na 40 miliárd m³), ktoré by mohlo pre Srbsko znamenať príjmy z tranzitu vo výške 500 mil. EUR ročne. Ruský GASPROM totiž podľa dostupných informácií našiel dostatok odberateľov pre zemný plyn, ktorý by mal cez tento plynovod dodávať hlavne do Talianska a Francúzska.

Výstavbou „South stream“ a ďalších veľkokapacitných zásobníkov plynu na svojom území, by sa Srbsko chcelo stať významným uzlom pre transport a skladovanie zemného plynu v regióne Balkánu. Úzku spoluprácu v tejto oblasti Srbská vláda plánuje s Chorvátskom,

Republikou Srbskou, Bosnou a Hercegovinou (BiH), Čiernou Horou (ČH), Macedónskom, Rumunskom a Bulharskom.

Srbsko v rámci strategických projektov už v najbližšom čase plánuje výstavbu dvoch nových zásobníkov zemného plynu (lokality Banátsky Dvor a Itebej), ktoré by mali byť dokončené v roku 2012, resp. 2014. Tieto by mali byť schopné uskladniť 3,3 miliardy m³ plynu. Podľa vyjadrenia ministra energetiky Petara Škundrića je možné v budúcnosti v Srbsku (po využití a vybudovaní všetkých skladových kapacít) v štyroch ďalších lokalitách uskladňovať až 12 miliárd m³ zemného plynu, čím by sa krajina v nadnárodnom meradle stala zásobovateľom plynu pre celý región Balkánu (napr. Macedónsko, BiH...). V súvislosti so zvýšením skladovej kapacity by bola následne podporovaná výstavba plynových elektrární, ktoré by umožňovali Srbsku vývoz elektrickej energie do zahraničia.

Ďalšou strategickou prioritou srbskej vlády bude aktívna účasť v projekte výstavby Pan-Európskeho ropovodu z bulharskej Constance – cez srbské Pančevo – do talianskeho Trieste. Projekt by sa mal začať stavať v roku 2010 časťou Constanca – Pančevo.

Energetickú stabilitu v oblasti spracovania a využívania ropy a ropných derivátov si Srbsko do značnej miery zabezpečilo privatizáciou štátneho podniku NIS (Naftna Industrija Srbije), do ktorého vstúpil ruský GASPROM. Situácia na trhu sa pre NIS vyvíja zatiaľ pozitívne a po zavedení nových technológií a zlepšení kvality produktov by sa táto spoločnosť mohla stať jedným z dôležitých hráčov pri vývoze a zásobovaní ďalších balkánskych krajín. Hovorí sa hlavne o vývoze benzínov do Bulharska, Macedónska, Bosny a Hercegoviny a Chorvátska.

Plánuje sa aj výstavba novej rafinérie na spracovanie ropy v priemyselnom parku pri meste Smederevo v hodnote 250 mil USD. V súvislosti s touto investíciou bolo podpísané aj Memorandum o výstavbe ropovodu z mesta Pančevo do Smedereva s celkovou dĺžkou 34 km za 15 mil USD. Nová rafinéria by mala byť podľa plánu prepojená energovodom cez Pančevo do Nového Sadu a Somboru a v druhom smere cez Jagodinu do mesta Niš. Rafinéria by mala začať prevádzku v roku 2012.

Do elektroenergetického sektora v Srbsku chce vláda investovať do roku 2015 až 9 miliárd EUR. Podľa týchto plánov by teda nasledujúce obdobie mohlo priniesť jeho mohutný rozvoj a modernizáciu. Z plánovaného objemu investícií by 5 miliárd EUR malo tiecť do nových projektov a ďalšie 4 by mali byť použité na rekonštrukciu súčasných zariadení na výrobu elektrickej energie aj za pomoci zahraničných strategických partnerov.

V pláne je výstavba nových termoelektrární v Kolubari a Obrenovci, ktoré by mali stáť 2 miliardy EUR, ďalej by sa mal postaviť nový blok v elektrárni v Kostelci do ktorého by malo byť investovaných počas budúcich 7-8 rokov 500 mil. EUR. Pripravuje sa aj uzavretie strategického partnerstva s Talianskom pre oblasť energetiky, ktoré by zabezpečilo ďalšie zahraničné investície vo výške 1-1,5 miliardy EUR.

Minister energetiky Petar Škundrić považuje za strategicky veľmi dôležitý aj spoločný podnik výstavby nových hydroelektrární na rieke Drina spolu s Republikou Srbskou (BaH). Bolo dohodnuté zintenzívnenie rokovaní, pre realizáciu týchto projektov, ktoré by mohli zužitkovať doteraz nevyužitý hydropotenciál 1000 MW.

Koncom leta 2009 sa začala rekonštrukcia srbskej hydroelektrárne na Dunaji „Đerdap1“, ktorú realizuje ruská spoločnosť SILOVIJE MAŠINE. Rekonštrukcia sa týka výmeny

jednotlivých blokov elektrárne, pričom jej výkon by po rekonštrukcii mal vzrásť o 15%. Pripravuje sa aj rekonštrukcia hydroelektrárne „Bajna Bašta“, ktorá by mala byť ukončená v roku 2013. Do jej rekonštrukcie by malo byť investovaných 65 mil. EUR, ktoré Srbsko plánuje získať z pôžičky z Nemecka a z predaja vyrobenej elektrickej energie do zahraničia.

Ďalšími strategickými plánmi v oblasti revitalizácie energetického sektora v Srbsku sú rekonštrukcia hydrocentrál „Zvornik“ a „Vlasinska“, rekonštrukcia dvoch 350 MW termoblokov v Kostelci a výstavba dvoch termocentrál po 700 MW „KOLUBARA B“ a „TENT B3“.

Očakáva sa aj spolupráca so Španielskom na vypracovaní štúdie týkajúcej sa využívania slnečnej energie a taktiež investícia Španielska do modernizácie srbskej elektrickej siete v objeme 400 mil. EUR. Elektrická sústava v Srbsku podľa dostupných informácií nutne potrebuje revitalizáciu.

Čo sa týka možnosti výstavby jadrových elektrární v Srbsku, krajina už v roku 1986 prijala moratórium v ktorom odmieta ich výstavbu. Koncom decembra 2009 však prebehli intenzívne rozhovory zástupcov Ministerstva energetiky a baníctva Srbska s ruským veľvyslancom Alexandrom Konuzinom, ktoré sa týkali aj možnosti výstavby takéhoto druhu elektrárne na území Srbska.

Srbská vláda doteraz do svojho plánu rozvoja energetiky do roku 2015 výstavbu nukleárnej elektrárne nezaradila. To však podľa odborníkov nič neznamená, pretože plány výstavby a samotná realizácia takéhoto projektu by trvali najmenej 10-12 rokov.